

Faktlar arkaly Russiýa-Ukraina kiber urşy

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Faktlar arkaly Russiýa-Ukraina kiber urşy FRONTYŇ ARKASYNDAKY

GYZGALAŇLY SÖWEŞ: FAKTLAR ARKALY RUSSIÝA-UKRAINA KIBER URŞY

Russiýanyň we Ukrainanyň internet saýtlary we teleýaýlymlary biri-birlere garşy hüjümleri gurnaýar, haker toparlary-da olardan kem galman gyrlyşýar.

Russiýa-Ukraina urşy onunjy gününe girdi. Uruş diňe frontda bolanok. Tylda gyzgalaňly internet uruşlary bolup geçýär.

Ukraina Russiýanyň internetden çetleşdirilmegini talap etse, rus tarapy-da Facebook, Twitter ýaly populýar sosial mediýa platformalaryny gadagan edýär.

Emma internet şertlerindäki esasy sensassion göreş kiber urşy bilen özüni görkezýär. Häzirki ýaragly çaknyşyklardan has ir

başlan bu kiber uruş 24-nji fewraldan soň-a hasam gyzyşdy. Şol bir wagtyň özünde hüjümleriň gerimi-de giňedi.

Häzirki wagtda Ukraina kompýuter garakçylaryndan «goşun» düzse, hakerler Orsyýete garşy gönükdirilen adatdan daşary hereketleri amala aşyrýarlar.

Geliň, mysallar arkaly Russiýa-Ukraina kiber urşuna göz aýlalyň...

• Ukraina «haker goşuny» düzýär

Ukrain hökümeti rus edara-kärhanalaryna, banklaryna garşy kiber hüjümlerini gurnamak üçin kompýuter garakçylaryny iş başyna çagyrdy.

Ukrainanyň premýer-ministriniň kömekçisi Mihail Fedorow geçen hepde Twitterde ýurduň «Informatika-tehnologiýa goşunyň» düzüldigini mälim etdi.

Fedorow sanly ulgamdan baş çykaryp bilýän ildeşlerini bu işe gatnaşmaga çagyrmak bilen birlikde goşunyň Telegramdaky gürrüňdeşlik toparynda jemlenişmelidigini aýtdy.

Fedorowyň paýlaşan «itarmyofurraine» atly Telegram toparynyň häzirki wagt 35 müň ulanyjysy bar. Toparda agzalaryň 31 sany rus firmasynyň, banklarynyň we döwlet edaralarynyň web saýtlaryna hüjüm gurnamagy meýilleşdirýändigini mälim boldy.

We are creating an IT army. We need digital talents. All operational tasks will be given here: <https://t.co/Ie4ESfxoSn>. There will be tasks for everyone. We continue to fight on the cyber front. The first task is on the channel for cyber specialists.

– Mykhailo Fedorov (@FedorovMykhailo) February 26, 2022

Nyşana alynanlaryň arasynda «Gazprom» gaz kompaniýasy, «Lukoil» nebit-gaz kompaniýasy we «Yandex» internet firmasy bar. Maliýe pudagynda bolsa «Sberbank», «VTB», «Gazprombank» ýer aldy. Emma kanaldaky sms-ler has soňra öçürildi.

Beýleki bir tarapdan ukrainaly kompýuter garakçylarynyň üýşen ýeke-täk kanaly diňe bulam däl. «IT Army Of Ukraine» atly ýene bir toparyň agzasy edil häzir 15 müňe ýetdi.

- **«400 müň haker meýletin geldi»**

Ukrainaly başga bir kiber howpsuzlyk işgäriniň aýtmagyna görä, 400 müňden gowrak raýat sanly tehnologiýalary ulanmak arkaly rus hökümetiniň harby meýilnamalaryny püçege çykarmak üçin göwünjeň bolupdyr.

Maglumat goragy serwisiniň başlygynyň orunbasary Wiktor Žoranna günündäki çykyşynda Ukrainanyň Russiýany gowşatmak maksady bilen «kiber goranyşa» geçendigini aýtdy.

- **«Anonymous» Russiýa garşy kiber uruş yglan etdi**

Şol sanda dünýäniň giňden tanalýan «Anonymous» haker topary-da Russiýa garşy uruş yglan etdi we Russiýanyň üstüne gurnaýan hüjümlerini ýygjamlatdy.

- **Rus döwlet teleýaýlymy bloklandy:** «Anonymous» 25-26-njy fewralda Russiýanyň Prezidentiniň resmi internet saýtyna, «TASS», Fontanka», «Kommersant», «Russia Today» ýaly rus döwletiniň garamagyndaky saýtlara kiber hüjümleri gurnady. Hüjümleriň bolandygy «Russia Today» (RT) tarapyndanam tassyklandy. Berilen beýannamada «RT-niň internet saýtlary aglabasy ABŞ merkezli 100 milliona golaý enjamdan uly DDoS hüjümlerine uçrady» diýildi. DDoS hüjümleri hüjüme uçdan internet çeşmesine birden artyk talap ugradyp, saýtyň köp sanly talabyň üstünde işleme mümkinçiligini aşmagy we dogry şekilde işlemeginiň önüni alma maksady bilen edilýär.

Haker topary aýratynam rus döwlet teleýaýlymyny nyşanasyna aldy.

Kanalyň toruna aralaşan haker topary «Ukrainadaky hakykatlar» ady bilen uruş ýazgylaryny döwlet ýaýlymynda berdi. Toparyň hasabyna Twitter mowzuklaryny ýaýradýan «Anonymous TV» atly Twitter hasaby şol pursatlary paýlaşdy:

JUST IN: #Russian state TV channels have been hacked by #Anonymous to broadcast the truth about what happens in #Ukraine. #OpRussia #OpKremlin #FckPutin #StandWithUkraine
pic.twitter.com/vBq8pQnjPc

– Anonymous TV (@YourAnonTV) February 26, 2022

• **Russiyanyň Federal Howpsuzlyk Gullugyna hüjüm:** Ukrainanyň resmi habarlar agentligi Ukrinform «Anonymous»-yň Russiyanyň Federal Howpsuzlyk Gullugynyň (ФСБ) internet saýtyny çökerdendiginu habar berdi.

Şeýle hüjümiň bolandygy haker toparynyň hasabyna mowzuklary paýlaşýan başga bir Twitter hasabından hem paýlaşyldy. Mowzukda «Hoş gal, fsb.ru» sözleri ýer aldy. Şeýle hem 5-nji martda agşamara ФСБ-niň web saýtyna girip bolmaýandygy aýdyldy.

Bye <https://t.co/uLDYvlVLGT#OpRussia> #Anonymous pic.twitter.com/05s4p0a7n3

– Anonymous (@YourAnonNews) March 5, 2022

• **Putiniň ýahtasy bloklandy:** «Anonymous»-iň garamagyndaky hakerler Russiyanyň Prezidenti Wladimir Putine degişlidigi aýdylan 97 müň dollarlyk ýahtany bloklady. Yatın deniz trafik görkezijilerini üýtgeden topar ulagy Russiyanyň ele geçiren Ýylan adasynda awariýa uçran ýaly edip görkezdi.

Munuň yzysüre hakerler ýahtanyň ugruny-da üýtgedip, barmaly pellesine «Hell» («Dowzah») diýip ýazdy. Ýahtanyň maglumat görkezijisinde Putine paýyş sözem ýazylypdy: «FCKPTN».

Hakerler has soňra bu hüjümi etmegi üpjün eden sistemanyň üstünden bardy. «Anonymous» hakerleriniň žurnalist Rýan Gallaghere beren maglumatyna görä hüjük gämileriň anyk maglumaty sabit verilerini, reýs maglumatyny we devingen bilgilerini özünde saklaýan donanım sistemi Otomatik Tanımlama Sistemi arkaly gurnaldy.

• **Jansyz hemralarynyň bloklanandygy öňe sürüldi:** Munuň bilen birlikde «Anonymous TV» Russiyanyň federal kosmos agenti «Roscosmos»-yň «gözegçilik merkezini çökerdendiklerini» we ýurduň «öz jansyz hemralaryny indi gözegçilik edip bilmeýändigini» mälim etdi:

JUST IN: Hacking group 'NB65', affiliated with #Anonymous has

shut down the Control Center of the Russian Space Agency 'Roscosmos'. #Russia has no more control over their own Spy-Satelites. #OpRussia#OpKremlin #FreeUkraine #FckPutin pic.twitter.com/liZBDN48rw

– Anonymous TV (@YourAnonTV) March 1, 2022

Emma «Roscosmos»-yň başlygy Dmitriý Rogozin muny ýalana çykardy. «Interfax» rus habarlar gullugyna interwýu beren Rogozin «Bu aldawçylaryň we ownuk kezzaplaryň beren maglumatlary dogry däl» diýdi: «Kosmos işlerine gözegçilik merkezlerimiziň hemmesi-de gül ýaly işläp dur».

• **Hüjümleri «Anonymous»-a ýöňküp bolarmy?**

ABŞ-nyň «Mandiant» kiber howpsuzlyk firmasynda geňeşçi bolup işleýän Jamie Collieriň aýtmagyna görä, toparyň bikanun işleri bu hüjümleri dolulygyna «Anonymous»-a ýöňkemegi kynlaşdyrýar.

«Nyşana alynan edaralar bu boýunça tehniki maglumatlary aýan etmek meselesinde ikerjiňlener. Hereketleri gönüden-göni «Anonymous» etdirýändir diýmek kyn» diýen Collier sözlerini şeýle dowam etdirdi:

«Emma «Anonymous» kollektiwiniň bular ýaly işlerde ýeterlik geçmişi bar we bu olaryň başarnyklaryna ep-esli möçberde laýyk gelýär».

• **Rus hakerler «Anonymous»-a garşylyk berdi**

Ruslaryň «Killnet» haker topary garşylyk hökmünde «Anonymous»-yň resmi internet saýtyny bloklady.

Internet saýtynyň çökmeginiň yzysüre sosial mediýa hasaplaryndan sms paýlaşan «Killnet» «anonymoushackers.net» saýtyny 1-nji martda girip bolmaz ýaly edendiklerini mälim etdi.

«Killnet»-iň hasabyna Youtube-a ýüklenen wideoýazgyda özüni tanatman çykyş edýän kişiler şeýle diýdi:

«Internet rus banklarynyň, rus mediýa serişdeleriniň bloklanandygy hakda we ş.m. ýalan-ýaşryk habarlardan doly. Bular diňe «informasiýa bombasyndan» ybarat. Internetde

ýaýradylýan galp maglumatlara ynanmaň. Ýurduňyza jinnek ýaly şek-şübhäňiz bolmasyn.

«Killnet» şeýle-de Ukrainanyň nasional partiýasy «Sag sektoryň» web saýtyny we Ukrainanyň Prezidentiniň web saýtyny çökerdendigini mälim etdi.

• Ukrainada köp sanly internet saýty çökerildi: «Rus raýatlary etdi»

Rus hakerleri şeýle-de Ukraina garşy gönükdirilen hüjümleri gurnady. Rus birlikleriniň ýurda girmeginden bir gün soň Ukrainada boýunça alanda birnäçe internet saýtyna girmekte bökdençlik döredi.

Ýerli sagat bilen 16:00-da başlan banklaryň we ministrlikleriň internet saýtlary-da çökdi.

Munyň yzyndan gözler Moskwa dikilse-de, BBC hüjümleriň rus döwletiniň ýolbaşçylygynda däl-de, ýönekeý rus raýatlary tarapyndan amala aşyrylandygyny ýazdy. Rus döwletiniň buýrugyna almazdan kiçeňräk toparlar görnüşinde işleýäm hakerler kiber haosa goşant goşmagy maksat edýärler.

«Dmitriý» lakamy bilen gürlän bir haker gündizine abraýly kiber howpsuzlyk firmasynda işleýändigini, gijelerine Ukraina garşy söweşýändigini aýtdy.

«Hemmeleriň ukrain bloggerlerine hüjüm edýändigini oýlasak, menem az-owlak yza galmaga sebäp bolmagymyzyň gerekdigini pikir edýärim» diýen «Dmitriý» öň özüne nätanyş alty adamlyk haker toparynda işleýändigini aýdýar.

• ABŞ-ly ýolbaşçylar kiber hüjümleriň ýollaryny ara alyp maslahatlaşýar

Rus goşunlarynyň Ukraina giren 24-nji fewral günü berlen bir habarda Preizident Jo Baýdenyň dykgatyna Russiýanyň Ukrainadaky harby operasiýalaryny şowsuzlyga uçratmak üçin taýýarlanan kiber hüjüm usullarynyň hödürlenendigi aýdyldy.

NBC-ä maglumat beren we ady aýdylmadyk ýokary düzümlü çeşmeler gutarnykly kararlaryň heniz kabul edilmändigini aýtdy. Emma bu çeşmelere görä amerikan kontrrazwedkasy kiber ýaraglaryň owal

pikir edilmedik möçberde ulanylmagyny tekliþ edýär.

Tekliþ edilenleriň arasynda Russiýanyň çäginde internet aragatnyşygyny kesmek, elektrik toguny kesmek we Russiýanyň otly-gatnawyna päsgelçilik döretmek üçin demirýol relslerini sökmek ýaly prowokasion işler bar.

Çeşmelerden biri «Munuň üsti bilen otly hereketini haýallatmaktan başlap relsden çykarmak ýaly hemme işi edip bilýärsiňiz» diýdi.

ABŞ-nyň Kiber komandowaniýesiniň, Döwlet Howpsuzlyk Gullugynyň, Merkezi Razwedka Uprawleniýesiniň (CIA) we beýleki gulluklaryň geçiriljek operasiýalarda rol oýnajakdygy çaklanýar.

NBC aýratynam bolup biläýjek bu hereketleriň Russiýanyň Ukrainany basyp almagyna garşy önüni alyş çäresi hökmünde göz önüne tutulýandygyny aýtdy.

• **Haýsy toparlar Russiýanyň, haýsylary Ukrainanyň tarapynda?**

«Anonymous»-yň we onuň garamagyndaky «DeepNetAnon», «GNG» toparlarynyň Ukrainanyň tarapyndadygy belli.

«The Record Media»-nyň habar bermegine görä, «DDoSecrets»-e we ÝŞYD terrorçylykly guramasyna degişli saýtlara hüjüm etmek üçin döredilen «Ghost Security» ýaly toparlaram Ukrainanyň tarapynda.

Aýgytly binýatlaýyn ulgamda giňden tanalýan «Conti» haker topary bolsa ähli çeşmelerini Russiýany goramak üçin ulanjakdygyny aýdýar. Şeýle-de Belorussiýanyň «UNC1151» haker topary-da Russiýanyň hatarynda çykyş edýär.

Russiýa-Ukraina urşunda taraplaryny saýlan haker toparlarynyň sanawy şu aşakdylar ýaly:

• **Russiýany goldaýan toparlar:**

- Conti
- UNC1151
- Zatoichi
- Killnet
- XakNet

- Stormous Ransomware
- Digital Cobra Gang (DCG)
- Freecivilian
- SandWorm
- The Red Bandits
- Coomingproject

• **Ukrainany goldayan toparlar:**

- Anonymous
- Ghostsec
- AgainstTheWest
- SHDWsec
- Belarusian Cyber Partisans
- KelvinSecurity
- Raidforums Admin
- ContiLeaks
- Secjuice

• **Peýdalanylan çeşmeler:**

Gizmodo, Bloomberg, Ukrinform, Webtekno, Futurism, The Guardian, Daily, Telegraph, BBC, NBC, The Record Media

Çagla ÜREN,
urencagla@gmail.com
06.03.2022 ý. Publisistika